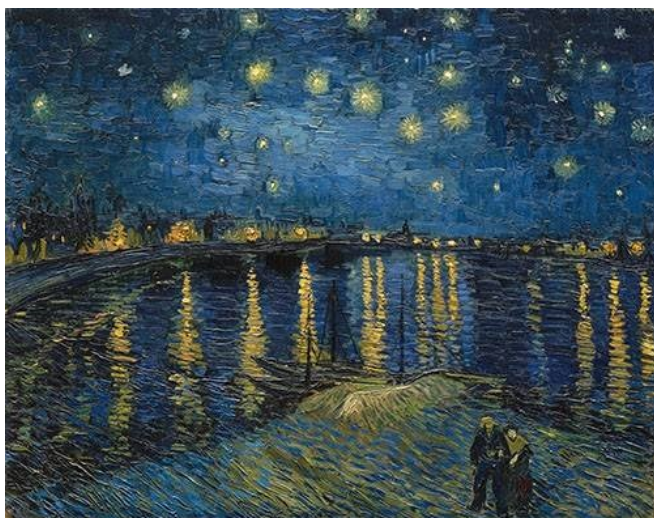

7. ATELIER D'ECRITURE 7 (le 19 novembre 2020)

1)

Ecrivez votre texte qui pourrait accompagner ce tableau de Vincent van Gogh *Nuit étoilée*.

2)

Ecrivez votre texte qui pourrait accompagner ce tableau de Marc Chagall *Bouquet dans la nuit*.

3) Le sonnet

Le **sonnet** est un petit poème destiné à renfermer une pensée intéressante, profonde ou gracieuse, qui se prépare dans les onze premiers vers, et qui se manifeste dans les trois derniers, en présentant quelque chose de frappant et de relevé.

La forme mécanique ou artificielle du sonnet, qui consiste dans l'arrangement et la qualité des **rimes**, est absolument invariable. Il est composé de quatorze vers de même mesure. Les huit premiers sont partagés en deux quatrains et roulent sur deux rimes. Les six derniers vers forment deux tercets avec trois **rimes** différentes. Le premier tercet commence par deux rimes semblables ; l'arrangement des quatre derniers vers est arbitraire. Le sens doit être complet après chaque quatrain et chaque tercet.

A ještě cituji z jedné stránky o tvůrčím psaním pro české žáky, studenty...

FRANCESCO PETRARCA:

A ON NAPODIV ŽIJE DÁL, ODSOUZEN TOLIKO K BOLESTI, STEJNĚ JAKO JEHO LOUTNA

Ty oči, k nimž se vroucně vracela,

má píseň: paže, ruce, nožka malá,

ta tvář, jež od davu mě dělivala,
až změnila mou mysl docela,

vlas, který linul zlato do čela,
ústa, v nichž úsměv archandělský sálá,
jímž pokaždé se země rájem stala...
To vše je už jen hrstka popela.

A jen já bídný trapně dále žiji,
na moři sám, bez milovaných hvězd,
loď bez kormidla, do níž víchry bijí.

O lásce sladké dozpíváno jest,
vyprahl pramen známých melodií.
A loutnu svou mám už jen pro bolest.

(z italštiny přeložil Václav Renč)

JEAN ARTHUR RIMBAUD:

SAMOHLÁSKY

A čerň, E běl, I nach, O modř, U zeleň hlásek,
já jednu vypovím váš různý vznik a druh.
A, černý korzet, plný rudých much,
jež bzučí kolem páchnoucích a krutých pasek,
zátoka stínů, E, běl stanů, čirý vzduch,
šíp ker a bílých králů, chvění vrásek;
I, purpur, krev a smích, jenž tryská ze rtů krásek
ve hněvu, anebo kající bludný kruh.

U, božské vibrace, U, zeleň moří s vesly,
mír pastvin s dobyt看em, mír vrásek, které kreslí
prst alchymie pilným čelům vševědů;

O, zvučná polnice, klid vesmírného vřídla,
jímž poletují planety a archandělská křídla.
- O, modrý paprsek jejího pohledu.

(z francouzštiny přeložil Vítězslav Nezval)

Úkolem na hodině tvůrčího psaní bude napsat podle daných vzorů sonet vlastní. Můžete žáky rovnou hodit do vody bez jakéhokoliv upřesnění, ale ze začátku je dobré s nimi danou formu rozebrat a nenápadně je upozornit na počet veršů, počet slok a jejich pevnou strukturu, rýmové schéma a rytmus básně (počet slabik v rýmujících se verších). První metoda pokus-omyl ovšem také není na škodu, jen musíte chyby žáků korigovat. Zřejmě nenapišou sonet hned na první pokus, ale to nevadí. Vylepšování, škrtnání a přepisování (tedy tzv. práce s chybou) jsou totiž hlavními znaky tvůrčího psaní, které v tradičním způsobu výuky skoro nenajdeme, protože žák je konfrontován pouze s fakty. Ta si může nanejvýš ověřit (ovšem ani to nedělá) a naučit, zatímco v tvůrčím psaní objevuje a experimentuje...

Žáci vám možná namítnou, že nejsou žádní spisovatelé a že nemají talent. Jde ale pouze o zvyk, protože časem někteří z nich začnou psát stejně dobré sonety jako Rimbaud! (No, dobrá... ne všichni...) Tyto námitky jsou spíše známkou jejich pohodlnosti a nezvyku cokoliv tvořit. Vy jako učitel ale zase nesmíte klást na žáky příliš velké umělecké požadavky, to byste je okamžitě odradili. Stačí, když tuto formu alespoň vzdáleně naplní nějakým obsahem, nejlépe milostným... Oceněním, povzbuzením i přimhouřením náročného kritického oka nic nezkazíte. Jen si zkuste sami takový sonet napsat a uvidíte, že spisovatelská práce rozhodně není žádná procházka růžovou zahradou... Zde přináším jednu výslednou práci:

PAVEL NĚMEC:

SONET O LÍBÁNÍ

Chtěl jsem ti napsat krásnou píseň,
k tvým nohám sonet položit,
na papír padá jenom tíseň.
Mám se snad, lásko, usoužit?

Papír a pero má být zbraní,
která mi k tobě pomůže?
Písmena, slova dobývání...
Což polibek víc nezmůže?

Složím ti sonet o líbání.
Na tvé rty ti ho zazpívám
hned zítra ráno. Za svítání...

Po písni s tebou posnídám
a místo boje papíru a pera
líbat tě budu až do večera.

<http://www.ctenarska-gramotnost.cz/tvurci-psani/tp-tipy/tp-ve-skole-2>

4) Haiku

Un petit poème à 5-7-5 syllabes

Dans sa forme fixe, ce poème court est constitué de trois éléments, représentés dans les langues non japonaises par 3 lignes : 1ère ligne (5 syllabes), 2ème ligne (7 syllabes), 3ème ligne (5 syllabes) soit un total de 17 syllabes. En traduction, le nombre de syllabes 5-7-5 ne est pas toujours respecté. Cependant, il peut l'être dans la création en français. Cette forme est relativement simple. Elle s'appuie sur le chiffre trois (la trinité), un symbole fort dans de nombreuses cultures.

Kigo (mot de saison)

Une des caractéristiques du poème court est la présence d'un mot de saison, kigo en japonais. Ce mot pour la fin d'automne pourrait être : brouillard, feuille morte, gelée matinale, ou même plus citadin : décorations de Noël, étalages garnis, fruits hors-saison. Il existe au Japon des almanachs de mots de saison, saijiki, enrichis peu à peu, qui décrivent les comportements de la nature au cours de l'année.

Pour la fin d'automne : champignons, chrysanthème, feuilles tombées, pluie d'automne. Quel est l'intérêt de ce mot de saison ? Il oblige le poète à être attentif au monde qui l'entoure et il lie le poème à la réalité.

Le grand jour blanc
me dénude l'âme —
feuilles mortes

Watanabe Suiha (1882-1946)

*Je cueille des champignons —
ma voix
devient le vent*
Masaoka Shiki (1867-1902)

*Pas un mot —
l'hôte l'invité
le chrysanthème blanc*
Oshima Ryôta (1718-1787)

Quel est l'intérêt de ce mot de saison ? Il oblige le poète à être attentif au monde qui l'entoure et il lie le poème à la réalité. Le haïku étant bref et pouvant se composer facilement dans la tête, sa pratique au long d'une journée constitue une sorte de méditation active. En traversant sa vie avec une attention à la moindre chose qu'il rencontre, le poète réalise une sorte de fusion de son corps, de son esprit et du monde, une concentration ouverte qui l'enrichit, non seulement par la création de poèmes, mais aussi par l'unité de soi-même et du monde qui se développe peu à peu.

Kirej (césure)

Un haïku contient deux idées (images) juxtaposées. Un kireji (ce qui signifie littéralement, « mot qui coupe ») fort permet de créer un effet de surprise en déplaçant la perspective, en attirant l'attention sur un autre objet et souvent en élargissant. Le kireji, c'est un écart, un pas de côté destiné à déstabiliser le lecteur et donner plus de profondeur au haïku ; il reste à trouver la juste distance entre les deux plans, ni trop, ni trop peu.

<https://www.association-francophone-de-haiku.com/definition-du-haiku/>

Haiku

je lyrický útvar, většinou s přírodní tematikou, který je tvořen zvukomalebným trojverším s počty slabik 5–7–5, dělicí pauzou a zařazovacím slovem (jap. *kigo*). Jde o nejznámější formu japonské poezie.

Stavba japonského haiku

- **Zařazovací slovo** (často je česky uváděn termín „sezónní slovo“) vsazuje báseň do kontextu konkrétní roční doby. Soubor těchto slov je tradiční. Je dán konvencí opakujících se motivů japonské poezie a umění obecně. Patří do něj slova označující charakteristické jevy (sníh, mráz, bouře, mlha), rostliny a živočichové (motýl, vlaštovka, květy, tykev) a výroční slavnosti a svátky (Nový rok, výměna zimních šatů za letní, svátky zemřelých a tahání řepy).
- **Zvukomalebnot (eufonie)** haiku zachovává přirozený rytmus jazyka a zvyšuje účinnost verše. Vzniká opakováním počátečních hlásek (*aliterace*) a převládáním stejných samohlásek či stejných nebo zvukově příbuzných souhlásek.
- **Pauza** hlavní a často i vedlejší rozděluje haiku do stejně velkých nebo rozdílně velkých významových celků. Pauza vzniká přirozeně přizpůsobením slovosledu. V japonské větě je sloveso obvykle umístěno na konci, a tudíž za ním přirozeně následuje pauza. Tyto celky se navzájem liší často také rozdílnými eufonickými skupinami hlásek.
- **Slabičné schéma** vychází z přirozeného rytmu japonského jazyka. Na rozdíl od přirozeného daktylotrochejského rytmu českého jazyka (střídání tří a dvou slabičných skupin s přízvukem zpravidla na první slabice) se v japonštině střídají nejčastěji pěti a sedmislabičné úseky.

[https://cs.wikipedia.org/wiki/Haiku#:~:text=Haiku%20\(%E4%BF%B3%E5%8F%A5\)%20je%20lyrick%C3%BD%20%C3%BA%20var,Vicente%20Haya%20nebo%20Jaime%20Lorente.](https://cs.wikipedia.org/wiki/Haiku#:~:text=Haiku%20(%E4%BF%B3%E5%8F%A5)%20je%20lyrick%C3%BD%20%C3%BA%20var,Vicente%20Haya%20nebo%20Jaime%20Lorente.)

Haiku vzniklo z jeho starší podoby **renga**. Podléhá přísným pravidlům, jež se musí dodržet, neboť při nedodržení se již nejedná o **klasické haiku**.

Základní formou **haiku** je v podstatě zvukomalebné trojverší na třech řádcích o sedmnáctisla-

bičném (5 – 7 – 5) počtu slabik.

Častou tematikou je příroda, určité roční období.

Zakladatelem této básnické formy sebevyjádření je Macuo Bašó.

<https://www.cesky-jazyk.cz/slovnicek-pojmu/haiku/#ixzz6dt2Hvunl>